

●●●●●●●●●●●●●●●●

Zone bestaat 10 jaar!

Met dit jubileumnummer vieren we dat *Zone* tien jaar bestaat. De redactie vroeg lezers hun favoriete artikelen uit de afgelopen periode te noemen en heeft er daar vijf uit gekozen. Vijf auteurs grijpen terug op die artikelen om een beeld te krijgen van wat er in de tussenliggende periode is gebeurd. Maar eerst nog even dit. Vóór *Zone* was er al het projectbulletin van de projectgroep Onderbouw. Dat bulletin verschaftte vanaf 1991 informatie en inspiratie over Basisontwikkeling, het ontwikkelingsgerichte curriculum voor de onderbouw. Na 29 nummers in tien jaar besloten we om er, in samenwerking met de Werkgroep Kleuters Centraal en uitgeverij Van Gorcum, een 'echt' tijdschrift van te maken over Ontwikkelingsgericht Onderwijs in het hele primair onderwijs. Nu, in 2011, gedenken we dus ook wat we met z'n allen in ruim twintig jaar hebben teweeggebracht. We mogen best trots zijn op de veertig *Zone*-nummers die de ontwikkelingen in theorie en praktijk in de afgelopen jaren weerspiegelen. Hulde aan ieder die een steentje heeft bijgedragen!

Een nieuwe kijk op eerdere artikelen

Nu meer over de artikelen. Eerst het woord aan *Bert van Oers*. In 2003 tekende hij met vijf (theoretische) principes de signatuur uit van OGO. Sindsdien is Ontwikkelingsgericht Onderwijs een eigenaam die je met hoofdletters schrijft! Het moet er uiteindelijk om gaan dat de theoretische principes hun concrete uitwerkingen krijgen in onderwijs- en opvoedingspraktijken, schreef Bert. Nu houdt hij ze opnieuw tegen het licht en vindt dat de belangrijkste inzichten uit theorie en praktijk nog steeds hiermee verbonden kunnen worden. Hij gebruikt ze om de vooruitgang in theorie en praktijk op te sporen. Zijn conclusie is dat we door de samenwerking tussen leerkrachten, ondersteuners en onderzoekers veelbelovende stappen hebben kunnen maken met betrekking tot genoemde concretisering!

Bianca Oterdoom vertelde in 2007 hoe zij kinderen in de bovenbouw leert onderzoeken en gebruik te maken van bronnen om vragen te beantwoorden. Nu beschrijft ze hoe ze te werk gaat als blijkt dat haar leerlingen het op een aantal punten nog niet zo goed doen. Het uitwerken van onderzoeksactiviteiten in teksten bijvoorbeeld vindt zij nog onvoldoende. Indrukwekkend is hoe ze dat fundamenteel en systematisch aanpakt. Ze creëert rijke onderzoeksactiviteiten die een stimulans zijn voor schrijfactiviteiten. In die context kan ze vaardigheden helpen versterken en nieuwe toevoegen.

Resi Damhuis sluit aan op een artikel van *Bea Pompert* over gespreksactiviteiten (2002). Zij ondersteunt de theorie van Vygotskij en de OGO-benadering en legt recente inzichten voor die te maken hebben met de kwaliteit van gesprekken. Zoals kinderen de ruimte geven om hun verhaal te vertellen in plaats van alsmaar vragen voor te leggen. Belangrijk is ook haar visie op de invoering van praktijkverbeteringen. Het kost tijd, zegt zij, om leerkrachten te trainen en verder te ondersteunen bij de borging van het geleerde. Maar het huidige bewind staat de professionalisering van leerkrachten in de weg. Ja, daar kunnen we over meepraten.

Een volgend item is de rol van ondersteuners in vernieuwingsprocessen. *Trudy Schiferli* en *Ad van der Heijden* beschreven in 2004 de rol van IB-ers in de beginfasen van het proces. Bouwleiders *Mireille Bank* en *Barbara Langendijk* vertellen over hun rol in de bovenbouw in een stadium verder: de uitgezette koers met elkaar bewaken en uitwerken. Ze beschrijven het proces aan de hand van de fasen van het thematiseren en maken duidelijk hoe zij, door hun sturende en begeleidende rol, alle teamleden op elkaar en op de gezamenlijke plannen betrekken. Ook de schoolleider is in alle fasen betrokken en blijft geïnformeerd om de resultaten van het proces in de structuur en cultuur op te kunnen nemen. Een heel mooi voorbeeld van een innovatieve organisatie!

Tenslotte komen we op het terrein van Startblokken en Basisontwikkeling. *Isabelle Vingerhoets* sluit aan op wat ik in 2003 schreef over de invoering van Startblokken en Basisontwikkeling in het kader van VVE. Het was allemaal nog een beetje wankel, onder meer omdat peuterspeelzalen en basisscholen elkaar nog niet goed kenden. Isabelle geeft de stand van zaken in 2011 weer. Veel combinaties van peuterspeelzalen en basisscholen werken met Startblokken en Basisontwikkeling, schrijft zij (na Piramide het meest gebruikte programma). Peuterleidsters omarmen het spelgeoriënteerde concept en bovendien groeit de interesse voor Startblokken in de kinderopvang enorm. Voor ontwikkelaars het moment om werk te maken van de uitbreiding van het spelcurriculum voor nul- tot tweejarigen en van het bijbehorende instrumentarium voor pedagogisch medewerkers. In het artikel licht ze de kernpunten en de invoering van Startblokken toe.

De kroon

Isabelle besluit met de constatering dat Ontwikkelingsgericht Onderwijs over een steeds volwaardiger werkplan beschikt. Ontwikkelingsgericht werken met nul- tot twaalfjarigen. Een echte uitdaging waarvoor je heel bewust kiest. Ik sluit me daar graag bij aan en ben van mening dat dit jubileumnummer de kroon op het werk aan 10 jaar *Zone* is! Veel dank aan alle betrokkenen!